

Aan:
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. mw. drs. J.W.C. Flug,
directeur Arbeidsverhoudingen
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Van:
prof.dr. R. J. van der Veen
Erasmus Universiteit Rotterdam

betreft:
beoordeling **Beleidsdoorlichting Pensioenbeleid**

Leiden, 12 november 2013

Geachte Mw Flug,

Zoals overeengekomen doe ik u bij deze mijn beoordeling van de *Beleidsdoorlichting Pensioenbeleid*, artikel 8 van de Begroting van SZW, toekomen. Mij is gevraagd het eindrapport te beoordelen op de methodologische aanpak en op de volledigheid en consistentie van de analyse en conclusies. Tussentijds heb ik driemaal commentaar kunnen leveren op de opzet, de analyse en de conceptrapportage van de beleidsdoorlichting.

De beleidsdoorlichting richt zich op de pensioenen in de zg. 2e pijler. De vraagstelling van de beleidsdoorlichting betreft de doeltreffendheid van de onderzochte regeling. Het ministerie heeft tot taak de aanvullende pensioenopbouw te stimuleren en zorg te dragen voor de bescherming van de opgebouwde pensioengelden. Daarnaast wordt in de beleidsdoorlichting aandacht geschonken aan de politiek zeer actuele vraag: is het pensioenstelsel houdbaar in de 21e eeuw?

Om het beleid op doeltreffendheid te kunnen beoordelen worden vooraf de uitgangspunten van beleid en de ontwikkeling die het beleid heeft doorgemaakt beschreven en geplaatst in het bredere kader van het pensioenstelsel. Vervolgens worden de deelname aan de aanvullende pensioenopbouw en de bescherming van de opgebouwde pensioengelden beoordeeld aan de hand van bestaande gegevens en onderzoeken. Hiermee is een adequate beoordeling van de gestelde vragen mogelijk.

Waar het gaat om de bevordering van de deelname aan de aanvullende pensioenopbouw is de conclusie dat deze doelstelling in hoge mate wordt bereikt en dat de witte vlek -de werknemers die niet deelnemen- beperkt is en afneemt. Maatschappelijk gezien is niet de witte vlek de grootste uitdaging maar het feit dat een toenemend aantal werkenden geen collectieve pensioenregeling

kent. Wanneer het doel van het overheidsbeleid is om deelname aan pensioenvorming door werkenden te stimuleren dan is de groeiende groep werkenden die niet de status van werknemer heeft en/of niet deelneemt aan een pensioenregeling een in belang toenemend probleem.

Wat betreft de bescherming van de opgebouwde pensioengelden wordt geconstateerd dat de financiële crisis pijnlijk duidelijk heeft gemaakt dat deze bescherming niet optimaal was. In de doorlichting worden de maatregelen die vanaf 2008 zijn getroffen en die op korte en lange termijn de bescherming van opgebouwde pensioengelden moeten verbeteren adequaat beschreven. Deze maatregelen hebben bijgedragen aan de verbetering van de bescherming van de opgebouwde pensioengelden, maar geconstateerd wordt dat het werk nog niet klaar is, dat een beoordeling van de werking op termijn van de nieuwe maatregelen nog niet mogelijk is en dat dat in een volgende beleidsdoorlichting zal moeten gebeuren.

Ten slotte wordt in de beleidsdoorlichting stil gestaan bij de toekomstige houdbaarheid van het pensioenstelsel. Dit hoofdstuk is nuttig en noodzakelijk om de conclusies die in de voorgaande hoofdstukken zijn getrokken met betrekking tot deelname aan aanvullende pensioenvorming en bescherming van pensioengelden te kunnen plaatsen en beoordelen. Het hoofdstuk schetst een reëel beeld en onderzoekt een paar van de belangrijkste vraagstukken: de veranderingen op de arbeidsmarkt en de gevolgen hiervan in termen van (afnemende) participatie in aanvullende pensioenopbouw, de toenemende wens tot keuzevrijheid en het daarmee samenhangende afnemende vertrouwen, en tot slot nut en noodzaak van risicodeling. De schets van deze vraagstukken is kort maar informatief en steunt in voldoende mate op het bestaande materiaal hierover.

De beleidsdoorlichting laat samenvattend zien dat het beleid in grote lijnen doeltreffend is geweest en dat er vanaf 2008 diverse maatregelen zijn getroffen om de bescherming van de opgebouwde pensioengelden te verbeteren (waarvan de werking nog niet volledig te overzien is), maar ook dat er zich in de toekomst nog belangrijke vraagstukken rondom deelname aan aanvullende pensioenvorming en de bescherming van opgebouwde pensioengelden aandienen.

Met vriendelijke groet,

R.J. van der Veen